

Pædagogisk læreplan for Højderygens Daginstitution 2023

Empati og
relationer

Pædagogisk
læringsmiljø og
børneperspektiv

Demokrati og
medbestemmelse

Trygge
rammer

Tryghed, nærvær
og omsorg.

Udvikling,
læring og
dannelse

Forældresamarbejde
om børns udvikling,
trivsel og læring

Børnemiljø
og æstetik

Sundhed

Forpligtende
fællesskaber

Livsmød

Sammenhæng

Legen er grundlæggende

Nysgerrighed

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

Indhold

PRÆSENTATION AF TILBUDET	3
ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN	4
LÆRINGSMILJØET UNDERSTØTTER BØRNS BREDE LÆRING	8
Børns brede læring på tværs af temaerne	8
Børns brede læring inden for temaerne	9
Alsidig personlig udvikling	9
Social udvikling	10
Kommunikation og sprog	11
Krop, sanser og bevægelse	12
Natur, udeliv og science	15
Kultur, æstetik og fællesskab	17
BØRN I UDSATTE POSITIONER	19
SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING	21
INDDRAGELSE AF LOKALMILJØET	22
SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN	23
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ	24
Evaluerings af hverdagen	26

PRÆSENTATION AF TILBUDET

I Højderyggen Daginstitution er nærværet med børnene fordelt på 5 forskellige adresser i Ejstrupholm, Klovborg, Nørre Snede og Hampen. Vi er 3 vuggestuer, 5 børnehaver og 1 SFO.

Enhederne er slået sammen i 2020 under fælles ledelse og fælles pædagogisk værdisæt.

Alle enhederne er fordelt i små bysamfund i naturskønne områder på den jyske højderyg, deraf navnet Højderyggen Daginstitution. Der er et godt og tæt samarbejde mellem alle fem enheder. Vores tætte samarbejde gør dog ikke, at vi ikke er forskellige, tværtimod. Vi værner meget om de forskellige enheders særlige kultur og historik i lokalområdet.

Vi arbejder alle med **PotentialeProfilen** i vores dagligdag. Det er et pædagogisk redskab til at skræddersy effektive indsatser i praksis, der er med til at skabe høj kvalitet og styrke inklusionen af udsatte børn. Denne strukturerede og målrettede indsats kan være med til at forebygge negativ social arv, eksklusion og marginalisering og samtidig styrke en positiv udvikling for alle børn i institutionen. Redskabets særlige styrke ligger i, at det er hele personalegruppen der er aktivt deltagende og medskabende. Alle arbejder med ressourcerorienterede refleksioner og praksisfortællinger over hverdagspraksis. Det højner den pædagogiske faglighed, samt skaber et fælles sprog, fagligt fundament og arbejdsglæde.

Alle enheder tager afsæt i **Ikast –Brande Kommunes børne- og ungepolitik**, samt dagtilbudsområdets grundfortællinger og vision, **"Pædagogik med hjertet forrest"**. De hænger synligt og er aktive medspillere på møder, hvor de også inddrages i dialogen. De kommunale værdier *dialog, tillid og ansvarlighed* er en naturlig del af vores arbejde, både internt men også med eksterne samarbejdspartnere.

Den jyske højderyg er et ganske særligt sted, et sted vi er stolte over, føler ejerskab til og et sted hvor vi føler os hjemme. Stemningen og nærværet kan noget helt særligt, det er en del af vores **DNA** og det lader sig mærke i det stærke fællesskab børn og voksne imellem.

"Her i Højderyggen Daginstitution er hver dag ny, for vi arbejder med mennesker. Hver dag er vi omsorgsfulde, engagerede og aktive. Vi er vant til at mærke barnets behov og justere os for at yde den bedste indsats til gavn for barnet. Vi planlægger dagen, men kan gribe fat i det nu der opstår. Vi hjælper, støtter og bakker hinanden op. Vi er fælles om opgaverne og er sammen nysgerrige på at finde de bedste løsninger.

Det forstår vi ved HEDEKRAFT – at få ideer, som vi tør afprøve og gøre til virkelighed, at justere os og mærke barnets stemning og af den vej understøtte den bedste udvikling.

I Højderyggen Daginstitution er der humor og glæde, og vi tør udfordre os selv og hinanden. Vi giver ikke op, vi øver os, støtter hinanden når vi begår fejl og vi lærer hele tiden nyt. Vi hjælper hinanden på tværs af vores afdelinger og ved, at vi ikke kan lykkes uden hinanden".

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderyggen Daginstitution skaber vi et alsidigt og dynamisk pædagogisk læringsmiljø, hvor vi løbende justerer os efter børnegruppen og dens behov. Gennem vores kendskab til børnene kan vi tilrettelægge en hverdag der fremmer børnenes udvikling, trivsel, læring og dannelse.

Børnenes leg:

Legen har en stor betydning, og vi har fokus på legens vigtighed i alle vores læringsmiljøer. Den voksnes rolle er at være opmærksom på barnets initiativer i legen og følge disse ved enten selv at være en aktiv del af legen, være ved siden af legen eller observere på afstand. Vi er bevidste om, at nogle børn har brug for, at vi støtter og guider dem ekstra i legen, samt rammesætter legen sammen med barnet. Det gør vi ved at reflektere sammen med barnet og eventuelt komme med ideer til, hvordan legen kan udvikles. Hvis vi oplever at et barn står uden for legen, arbejder vi med at inddrage barnet i legerelationer.

Vi er opmærksomme på, at vores legemiljøer tilgodeser alle børn, samt at der i vores hverdagsstruktur er tid, rum og ro til fordybelse i legen og ikke for mange opbrud.

EKSEMPLER

Børnenes leg:

Den voksne sidder på gulvet i vuggestuen. Et vuggestuebarn kommer og viser en ko til den voksne. Han siger "Muh". Den voksne siger "Ja det er en ko" og så synger hun "Jens Petersens ko den har horn...", mens hun viser på koen, hvor den har horn, ben m.m. Flere børn kommer med andre dyr, og den voksne snakker med børnene om, hvad de hedder, hvad de siger og så synger de en sang om dem.

Planlagte vokseninitierede aktiviteter:

I løbet af barnets børnehavedag er der planlagte aktiviteter, som barnet skal deltage i. Dette kan være børnemøder, gåture eller små projekter. Aktiviteterne er tilrettelagt med udgangspunkt i at understøtte og fremme børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. For at imødekomme børnenes interesser er vi undersøgende på, hvad der fanger deres opmærksomhed. Derudover ser vi det vigtigt, at børnene har medbestemmelse gennem demokratiske processer.

Vi har ligeledes fokus på, at aktiviteterne skal styrke børnefællesskaberne, hvor vi i planlægningen tager udgangspunkt og justerer i forhold til den aktuelle børnegruppe og deres behov.

For at sikre, at børnene får det optimale ud af aktiviteten, er det de voksnes rolle at være inspirerende og engagerende så de fanger børnenes opmærksomhed i hele aktivitetens forløb.

Spontane aktiviteter:

I børnenes nysgerrighed ligger der et stort læringspotentiale. Vi ønsker gennem vores pædagogiske praksis at understøtte dette. Derfor er der i vores organisering plads til at kunne tilgodese spontane aktiviteter og følge børnenes egne initiativer og nysgerrighed.

De voksnes rolle er at gribe de muligheder der kommer, skabe rum til det og forfølge dem sammen med børnene.

Planlagte vokseninitierede aktiviteter:

Vuggestuegruppen er i gang med et projekt omkring krible krable dyr. Projektet foregår over en længere periode og i flere kontekster. En dreng på godt 2 år følger med i det hele. Til morgenmødet er der bl.a. blevet snakket, sunget sange og kigget på billeder af snegle. Da vuggestuen efterfølgende skal ud på legepladsen, spørger drengen den voksne "finde snegl?". Den voksne svarer "ja, vi skal ud og finde snegle." Sammen går de rundt på legepladsen og leder efter snegle. Da han finder en snegl, bliver han så glad, at han råber højt over hele legepladsen "Snegl, snegl" samtidig med, han står og hopper på stedet.

Spontane aktiviteter:

To piger kommer over til den voksne og viser nogle flotte blomster, de har plukket i græsset. De snuser til dem og siger, at de dufter godt. Pædagogen fortæller, at blomsten hedder bellis og at man faktisk godt kan spise den. Pædagogen kommer en i munden og fortæller, at de smager lidt som salat. Pigerne prøver men spytter dem ud igen. Den voksne foreslår, at de kan prøve at gøre blomsten våd med rent vand og drysse med sukker, så kan de måske bedre lide dem. Dette iværksættes og pigerne går rundt på legepladsen og serverer sukkerblomster for de andre børn, mens de benævner blomstens navn og at de smager lidt som salat. Dagene efter finder børn på legepladsen stadig bellis og spiser dem, også uden sukker.

Daglige rutiner:

Hverdagens struktur og rutiner rummer store læringspotentialer.

Vi har fokus på dette gennem vores arbejde med bl.a. Potentiale Profilen (P.P.) Vi organiserer hverdagen, så der er en ens struktur og faste rutiner hver dag. Dette hjælper det enkelte barn til at skabe overblik og overskuelighed. Når dagen er genkendelig og forudsigelig, giver det også mere tryghed og ro både for det enkelte barn samt hele børnegruppen og derved tid til fordybelse.

Da børnegruppen løbende forandres og børnene kan have forskellige behov, justerer vi løbende vores struktur og rutiner, så de tilgodeser og tager udgangspunkt i det enkelte barns udvikling, trivsel, læring og dannelse og den aktuelle børnegruppes behov.

Inddragelse af børnenes perspektiv:

Det at være barn har en værdi i sig selv. Alle børn kan bidrage med noget ind i det store børnefællesskab. Derfor har børnenes medindflydelse også stor betydning på deres dagligdag, og noget vi prioriterer højt. Deres stemme er vigtig for at de kan udvikle sig til demokratiske medborgere, der kan navigere i deres eget liv.

Vi planlægger aktiviteter der bl.a. tager afsæt i børnenes ønsker og interesser. Vi lytter, følger børnenes idéer, ser og spørger interesseret til deres oplevelsesverden. Herigennem kan vi skabe omsorg, nærvær og indgå i tæt relation med barnet.

Daglige rutiner:

Det er tidlig morgen og børnene er færdige med at spise morgenmad. Nogle enkelte børn ved ikke lige hvad de skal lave, så pædagogen foreslår, at de kan hjælpe med at lægge vasketøj sammen. Det vil børnene rigtig gerne, så pædagogen henter den fyldte vasketøjskurv og børnene lægger håndklæder og klude sammen i fællesskab med den voksne. Det giver gode snakke om hverdagens rutiner i børnenes hjem. "Hjemme ved mig hjælper jeg også min mor med at tømme opvaskemaskine", fortæller et barn.

Inddragelse af børnenes perspektiv:

Vi er på tur ude i vores skov. To børn ser nogle grene og begynder at samle dem, og på eget initiativ begynder de at bygge en hule. Børnene spørger de andre børn og voksne om de ikke vil hjælpe. Alle hjælper ad og de får bygget en hule sammen. Efterfølgende når de kommer ned i skoven, skal de ud til deres hule, som de alle har bygget i fællesskab.

Til den årlige julefrokost, havde de voksne valgt 3 menuer, børnene gik til valg på. Hvert barn fik et stemmekort, som de fik med ind i et rum. I rummet var der tre stemmekasser med billeder af menuerne på. Risengrød, Pizza og tarteletter. Der var en voksen der kunne hjælpe og guide barnet med at få kortet i den ønskede kasse. Første valgrunde var uafgjort mellem to menuer, så der måtte stemmes igen. Valget endte på Pizza. Efterfølgende har børnene haft mange snakke om og glædet sig rigtig meget til julefrokostdagen.

Pædagogisk-didaktiske overvejelser:

Til vores P.P. møder, personalemøder samt gennem løbende evalueringer i vores hverdag har vi fokus på vores pædagogiske arbejde for at optimere kvaliteten af dette.

Potentiale Profilen anvender vi for at lave effektive og målrettede indsatser i praksis. Indsatsene er med til at styrke inklusionen af alle børn og de tager udgangspunkt i de ressourcer og behov der er i børnegruppen og i det enkelte hus. Der er særlig opmærksomhed på børnenes og personalets ressourcer og værdifulde relationer.

Pædagogiske-didaktiske overvejelser:

Vi evaluerer løbende vores pædagogiske praksis, aktiviteter og projekter. I den forbindelse har vi kigget på vores morgenmøde og justeret os i forhold til den børnegruppe vi har og hvad de har behov for.

Der er en høj grad af børneinddragelse, hvor børnene er medbestemmende hvad vi skal indenfor rammerne. Der er plads til impulsivitet

Anders' giraf

Idas giraf

LÆRINGSMILJØET UNDERSTØTTER BØRNS BREDE LÆRING

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:

1) Alsidig personlig udvikling	2) Social udvikling.	3) Kommunikation og sprog
4) Krop, sanser og bevægelse.	5) Natur, udeliv og science	6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Børns brede læring på tværs af temaerne

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi har i Højderygges Daginstitution løbende fokus på de pædagogiske læringsmiljøer hele dagen, da børn erfarer og lærer i alle de kontekster, de indgår i.

Vi arbejder med at understøtte børns brede læring, så børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling samt forståelse fremmes.

Vi er i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer opmærksomme på at værne om retten til at børn skal være børn. De skal have plads til at lege, til at være forskellige og denne forskellighed ønsker vi, skal komme i spil i det store børnefællesskab.

Børnene skal opleve, at de sammen står stærkere og at de alle er en vigtig brik i det store fællesskab og de skal have ret til at udvikle sig og lære i forskellige tempi.

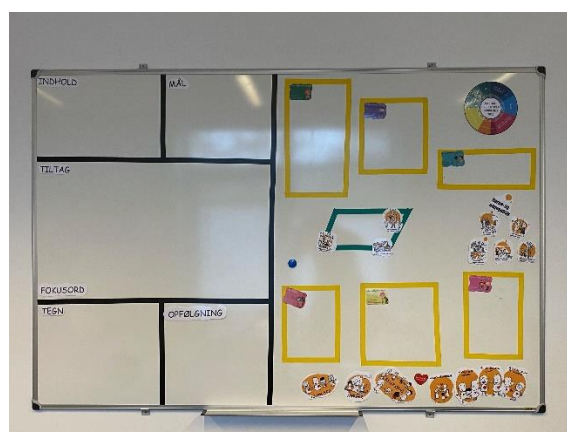
Vi afstemmer barnet følelsesmæssigt, ved at spejle dets følelser og fremhæver og anerkender barnets kompetencer. Derudover støtter op om barnets initiativer til leg og hjælper det til at blive en del af børnefællesskabet. Det gør vi ved at skabe små læringsmiljøer i løbet af dagen, hvor barnet kan fordybe sig i mindre miljøer uden forstyrrelser.

Rummenes indretning og dagens opbygning, giver barnet mulighed for at følge dets interesser og derved fordyber barnet sig i det det har lyst til. I de forskellige funktioner er der voksne til at støtte op om barnets initiativer. Hvis barnet har svært ved at finde et sted at fordybe sig, så hjælper vi barnet.

EKSEMPLER

En gruppe børn er ved at lave deres eget flag. De har selv fået lov at bestemme, hvilket lands flag, de vil lave. En dreng har valgt Finland og mens han er ved at klippe flaget, siger han højt til de andre "Jeg kan tælle til tre på finsk – yksi, kaksi, kolme".

To drenge leger med pinde. De bliver kede af det, fordi de rammer hinanden. Drengene viser tydeligt, at de gerne vil lege en leg med pindene. Vi ser at de har svært ved selv ved at sætte nogle rammer for legen. Derfor tager pædagogen nu en pind og spørger om hun må være med. Hun begynder at fægte på et træ og drengene gør det samme.

Børns brede læring inden for temaerne

Alsidig personlig udvikling

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderyggen Daginstitution er vi opmærksomme på, at de fysiske læringsrum samt de læringsmiljøer vi opstiller i løbet af dagen støtter op om de to læringsmål.

Vi har fokus på, at alle børn mødes i deres hverdag af omsorgsfulde og anerkendende voksne, der har indlevelse og forståelse for deres perspektiver. Voksne der respekterer dem, som de personer de er. Voksne der ser og lytter til, forstår dem og understøtter dem i deres vigtighed for og i hele børnefællesskabet.

Som nysgerrige, interesserede og deltagende voksne, motiverer vi gennem opmuntring. Hvilket understøtter børnene til at udforske deres omgivelser og udfordre sig selv på nye områder. Vi stiller os til rådighed for det enkelte barn, så det kan få hjælp til at lykkes. Vi anerkender verbalt børnenes følelser, initiativer samt gåpåmod, og udviser glæde sammen med dem.

Vi har stor fokus på, at i de pædagogiske læringsmiljøer børnene møder i deres hverdag i institutionen, arbejdes der med at fremme deres engagement, gåpåmod og kompetencer.

EKSEMPLER

En lille pige og lille dreng fra vuggestuen var på en lille gåtur med en af de voksne lige på den anden side af hegnet. Drengen havde lige lært at gå og var stadig noget usikker. Allerede inden de når lågen, var han faldet flere gange, men rejste sig om igen hver gang. Det fortsætter på hele gåturen. Den voksne tilbyder ham en hånd flere gange, men den afviser han. Han falder mange gange på den lille gåtur. Nogle gange græder han lidt, men vil ikke have hjælp af den voksne. Han rejser sig bare op igen og fortsætter hver gang.

Social udvikling

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderygens Daginstitution er vi opmærksomme på, at alle børn indgår i sociale fællesskaber, da det er i disse fællesskaber meget af deres sociale læring og udvikling finder sted og fremmes. Vi har fokus på, at alle læringsmiljøerne børnene møder i deres hverdag, både legen, pædagogiske tilrettelagte aktiviteter og hverdagens rutiner støtter op om og styrker dette.

Især legen har stor betydning for denne sociale læring. Derfor opstiller vi læringsmiljøer, der understøtter børnenes lyst til at lege, udforske og eksperimentere. Vi hjælper dem ind i legefællesskaberne, hvor vi bruger forskellige pædagogiske værktøjer eksempelvis konflikthåndtering, beskrivende kommentarer, "forstyrrelse" af det enkelte barns kompetencer, sætte ord på følelser og demokratiske tilgange, hvor man lærer at skiftes om legesagerne.

Vi har fokus på, at det er gennem deltagelse i fællesskaber, at børnene oplever, at de hører til, udvikler empati og sociale færdigheder. I vores samværsform er vores kommunikation positiv og vi møder alle med positive forventninger. Det fremmer det enkeltes barns tro på sig selv og giver livsmod.

Forældrenes kendskab til hinanden, har stor betydning for deres børns venskabsdannelser. Vi har løbende dialoger med forældrene omkring, hvordan de kan bidrage til hele børnefællesskabets sociale læring.

For at sikre, at vores læringsmiljøer altid er tilpasset den enkelte børnegruppe og fremmende for det enkelte barns sociale læring, laver vi løbende evalueringer og justeringer. Dette foregår både i hverdagen, samt på personalemøder m.m.

EKSEMPLER

På en af børnegruppens daglige løbeture havde en dreng tabt sin hue. En af de andre drenge finder huen og afleverer den igen. "Her, jeg fandt din hue nede ved bålhytten og tænkte at jeg ville give dig den, for hvis nu du manglede den." "Mange tak" sagde drengen, og blev rigtig glad.

På tværs af alder kommer en pige på 5 år ind med en dreng på 3 år i hånden. Hun guider ham og siger: "kom du skal med ud og vaske hænder" Hun tager ham med ud på badeværelset og bagefter kommer de sammen og hun hjælper ham med at finde hans madkasse og får den åbnet.

Kommunikation og sprog

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderyggen Daginstitution har vi fokus på sprogets betydning for børns udvikling. Vi er opmærksomme på, at de pædagogiske læringsmiljøer børnene møder i institutionen understøtter børnenes sprogtiltagelse samt kommunikative strategier. Vi har en medarbejder/sprogfyrtårn, der i samarbejde med det øvrige personale i alle enheder, har fokus på sproglige indsatser, for at højne kvaliteten af sprogarbejdet.

Sproget har stor betydning for barnets deltagelse i og bidrag til børnefællesskabet.

Vi sætter ord på hverdagen, hvor vi fortæller hvad vi gør, stiller spørgsmål, læser og leger med sproget i form af sange, rim og remser.

Vi synger sange som er forbundet med bestemte rutiner - oprydningssang, madsang, vaske hænder sang etc.

Vi guider børnene i, hvordan man indgår i dialog med hinanden, hvor vi skiftevis lytter og snakker med børnene og sammen skaber en ramme for ligeværdig samtale.

Legen giver mange muligheder for sproglig og kommunikative stimuli. Vi guider sprogligt børnene i deres interaktion med hinanden, så vi kan hjælpe dem med at sætte ord på behov og følelser. Det kan give dem kommunikative strategier i hverdagens dialoger, men også i konfliktsituationer kan det give dem en mulighed for at sætte ord på deres frustrationer samt uenigheder og derved mulighed for at løse disse.

EKSEMPLER

Der sidder 4 piger i et legerum og taler med hinanden. Det ældste barn siger, se jeg har tabt en tand og fået en voksen tand, en anden pige siger se her jeg har også tabt en tand. Jeg spørger pigen hvordan fik du den ud. Pigen fortæller dengang jeg gik i en anden Børnehave, da lavede far en papirflyvemaskine med en snor i, snoren sad fast på min løse tand og så rykkede min far i flyveren og min tand faldt ud. AV-det gjorde ondt og der kom blod, meget blod, det var ikke lækkert, men så fik jeg en is af min far, han er sød.

En pædagog sidder sammen med en gruppe børn rundt om bordet. De skal til at spise frokost. Nogle drenge snakker om farlige dyr og hvad de spiser. En af drengene spørger pædagogen "Spiser løver mennesker" Pædagogen svarer, mens drengene venter spændt. "Ja, de kan godt spise mennesker", herefter fortæller hun om løverne i dyreparken og om det at være bange for løver. Et barn kigger på pædagogen og siger "Du skal ikke være bange, for løver spiser ikke gammelt kød."

Vi er opmærksomme på det nonverbale sprog særligt i forhold til vuggestuebørnene og børn med flere sprog. Vi gør os umage for at aflæse og forstå deres kropssprog og mimik, så vi kan sætte ord på deres behov og følelser for dem, og på den måde kommunikere med dem.

Sproget er alsidigt, og har mange udtryk. Så børnene har bøger, skriveredskaber, iPads med sproglaterede spil tilgængeligt i deres hverdag. Børnene bliver på denne måde introduceret til sprogets mange facetter såsom bøgernes og fortællingens univers og skriftsprogets betydning.

Krop, sanser og bevægelse

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderygens Daginstitution er vi opmærksomme på at understøtte børnenes glæde ved bevægelse, kropslig og sanselig udfoldelse. Dette gør vi ved at skabe læringsmiljøer der inspirerer, motiverer og inviterer til aktiviteter, hvor børnene kan udfolde sig, eksperimentere og afprøve sin egen krop. Vi har en medarbejder/tovholder i hver enhed, der i samarbejde med det øvrige personale, har fokus på barnets motoriske udvikling.

Legen og børnefællesskabet skal være bærende element for de kropslige udfoldelser, så børnene opnår en naturlig bevægelsesglæde.

Børnene udforsker og oplever verden igennem kroppen, hvor vi som personale er positive rollemodeller, der viser bevægelsesglæde. Vi følger børnenes bevægelsesmæssige interesser og lader deres kreativitet inspirere os.

EKSEMPLER

Der er lavet en kravlebane i vuggestuen, og en lille dreng har med opmuntring fra den voksne forsøgt at komme op på første trin af en skumtrappe. Den voksne er ved siden af ham og har en hånd klar, som han kan tage i mod mens hun opmuntrer ham og siger "Ej hvor du øver dig". Drengen er lidt utryg efter de første par gange, så den voksne er klar til at hjælpe ham. Efter flere ture lykkedes det drengen at rejse sig op på det nederste trin, han smiler og griner til den voksne som spejler hans glæde med smil og siger "Hvor er du bare god".

På en af vores ugentlige gåture er vi i skoven. Nogle slæber store grene, som skal bruges til at bygger vider på vores hule. Andre klatrer i træer. De kalder "se mig" og er stolte over deres kunnen, uanset om de er klatret to grene op eller om de er klatret høj op i et træ.

I dag skulle vi så finde dyr, Lego og køretøjer der var gemt i farvet gele. En pige på 1 år, var den første der stak hele hånden ned i og hun elskede det, og viste de andre hvordan de kunne samle hele håndfulde op og kaste ud på græsset. "se" "se" blev hun ved med at sige. Enkelte af de andre børn ville ikke putte

Vi skaber læringsmiljøer, inde såvel ude, som indbyder til leg og bevægelse, hvor børnene har rige muligheder for at bevæge sig, få stimuleret deres forskellige sanser og være aktive samt sikre alderssvarende udfordringer. Der er også mulighed for lidt mere stille stunder hvor der er ro til fordybelse og refleksion.

Vi bruger naturens ressourcer, hvor vi går i skoven ind imellem træerne, hvor der ofte er mere kuperet. Derved udfordres kroppen og der gives mange forskellige sanseoplevelser.

fingrene ned i det, og hun tømte også deres skåle og fik fundet en ko, en blå Legoklods og en gul bil.

Natur, udeliv og science

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderyggen Daginstitution har vi fokus på, at børnene får en grundlæggende forståelse for natur/science og de muligheder der er for at eksperimentere, danne erfaringer.

Uderummet er en stor skattekiste fyldt med inspiration. Det er et rum, hvor vi leger, er nysgerrige, udforsker, undersøger og eksperimenterer.

Vi benytter legepladsen og de omkringliggende naturarealer hvor dyre- og planteliv studeres på nærmeste hold.

Vi har emner om natur og science og er bevidste omkring, hvad der optager børnene og understøtter deres nysgerrighed og initiativer

Naturen er et læringsrum for dannelsen af miljøbevidsthed, hvor vi arbejder med bæredygtighed og giver børnene indblik i eks. "jord til bord" samt affaldshåndtering.

Vi skaber et eksperimenterende læringsmiljø der tilbyder børnene at danne erfaring med teknologiske redskaber og begyndende matematisk opmærksomhed.

Igennem legen lærer de naturen at kende, de undersøger og gør sig erfaringer som gør, at de bliver medskaber af egen læring.

EKSEMPLER

Der er ved at blive bygget en ny vuggestue, og to drenge står ved hegnet og kigger på gravemaskinerne, der arbejder. Den ene dreng spørger den anden: "Hvad tror du de graver efter?". Den anden dreng svarer: "Jeg tror de leder efter regnorme". De to drenge smiler til hinanden.

En voksen går tur med nogle børn i skoven på legepladsen. De kommer forbi et stort grantræ, hvor der er rendt noget harpiks ud. Børnene spørger, hvad det er og den voksne forklarer, at der kommer harpiks ud af træet, hvis det har fået en flænge og på den måde virker som træets plaster. En af børnene stikker fingeren i det, og mærker hvor

Naturen kan være med til at sætte rammen for børnefællesskaberne gennem den undersøgende leg. En foranderlig leg der stimulerer børnenes fantasi og giver førstehåndsoplevelser og erfaringer med naturen i samværet med andre børn.

klistret det er og siger så: "Det kan også være træets lim".

En gruppe børnehavebørn er på gåtur ud til en meget høj skrænt. Flere børn klatrer straks op af den høje skrænt. Pludselig råber et af børnene der er noget toppen "Jaah.... herfra kan vi se hele verden".

Dagens science projekt er "hvad synker og hvad flyder" Børnene valgte på skift en genstand de ville putte i en stor gennemsigtig kasse med vand. Inden de putter genstanden i, gætter de på om genstanden flyder eller synker.

Dagen efter leger vi med vand. Børnene putter blomster i vandet. Efter lidt tid finder en dreng en pind, inden han putter den i vandet siger han: "jeg tror den flyder".

En voksen går med et barn på legepladsen, der er sne og barnet siger "luk dine øjne, så skal du gætte noget". Barnet har lavet spor i sneen med forskellige legedyr som den voksne skal gætte. Bagefter laves spor med handsker og støvler. Lige pludselig bliver der fundet flere og flere spor, både fra fugle og katte.

Kultur, æstetik og fællesskab

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderygens Daginstitution prioriterer vi, at børnene tilbydes en palette af oplevelser inden for kunst og kultur. Vi er nysgerrige på deres kreativitet og alle børn skal mødes med engagement og respekt. Vi ser os som et stort fællesskab i et læringsmiljø, hvor alles stemmer høres og hvor alle får lov at udfolde sig uanset køn, alder, social samt kulturel baggrund.

Vi vil tilstræbe os på at skabe et miljø hvor børnene med og uden voksne kan udfolde sig kunstnerisk og kulturelt. Børnene bliver præsenteret for forskellige materialer og metoder. Udover den gensidige daglige inspiration, har vi et samarbejde med musikskolen.

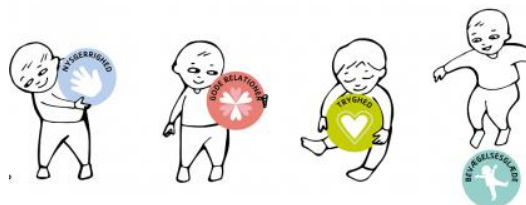

Vi griber børnenes opståede ideer, understøtter og videreudvikler på dem i fællesskab, både inden for det kunstneriske og det kulturelle. Vi skaber på barnets initiativ læringsmiljøer i løbet af dagen,

EKSEMPLER

Vi havde denne dag et projekt om verdens lande, med særligt fokus på de lande, der er repræsenteret i vores børnegruppe. Børnene skulle blandt andet lave flag og lære at tælle til tre på de mange sprog. En pige står foran tavlen med flagene og fortæller ”Se mor, man tæller til 3 på norsk ligesom på dansk”.

Nogle børn leger på hængebroen på legepladsen. Der kommer en voksen hen til dem og går under broen og siger ”hvem er det der tramper på min bro?”. Børnene griner og flere af dem løber op på den ene platform og siger ”Jeg er den store bukkebruse”. Legen fortsætter et stykke tid.

Jeg sidder en eftermiddag sammen med en lille flok børn. Vi læser en bog, der hedder ”Alishas karameller”. Den handler om en der får en lille æske karameller efter Ramadanen. Efter jeg har

hvor barnet har mulighed for at danse til musik og klæde sig ud. Læringsmiljøet understøtter barnet i at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv inden for en bred vifte af kunstarter og udtryk.

Vi værner om højtiderne og årlige traditioner sammen med børnene. Den danske kultur så vel som de internationale kulturer vi har repræsenteret i enhederne, er noget vi gerne vil udnytte i vores hverdag og inddrage forældrene.

læst bogen, taler vi om, hvad Ramadanen er, og at mange familier holder det. "det lyder sjovt at få gaver bagefter – ligesom til jul" sagde et af børnene til sidst.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi har i Højderygens Daginstitution fokus på, at det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner. Det handler om, de børn der i kortere eller længere tid er i en udsat position.

Det er særligt vigtigt, at læringsmiljøerne understøtter alle børns mulighed for deltagelse i børnefællesskaberne. Det er i børnenes leg, pædagogiske planlagte aktiviteter, genkendelige hverdagsrutiner og også i de fysiske læringsmiljøer, at der er mulighed for at skabe optimal deltagelse i fællesskabet for alle børn, både børnefællesskabet men også det store fællesskab.

Derfor er vi hele tiden særligt opmærksomme på den aktuelle børnegruppesammensætning, så vi kan evaluere og løbende justere læringsmiljøerne. Det betyder, at vores læringsmiljøer er dynamiske, så de tilgodeser og er fremmende for det enkeltes barns behov og udvikling, trivsel, læring og dannelse. Dette gælder alle børn og i særdeleshed børn i udsatte positioner.

Vi er opmærksomme på, at vores læringsmiljøer bidrager til at understøtte børnenes mulighed for deltagelse i sociale fællesskaber. Alle børn skal have oplevelsen af at høre til, at være bidragsydende og føle sig værdifuld.

Forskelligheden i blandt os skal opleves at være en ressource, og give os mulighed for at forstørre verden omkring os og give en bredere forståelse, respekt og anerkendelse af hinanden.

Pædagogen, ressourcepædagogen og sprogfyrtårnet samarbejder om at lave en indsats, som støtter op omkring det enkelte barn i udsat position.

EKSEMPLER

Der sidder to drenge og leger med Lego. De laver hver især noget på deres egen Lego plade, den ene dreng vil gerne at de skal bygge et fælles hus, og kommer med mange gode ideer og prøver at få det andet barn med på legen. Det lykkes ikke og han bliver lidt opgivende. Pædagogen sætter sig ved de to drenge og spørger "skal jeg hjælpe med at bygge et hus"? Vi bygger på huset og lidt efter vil drengen som sagde nej gerne være med. De to drenge er gode til at samarbejde og har en dejlig leg sammen.

Førskolebørnene skal holde deres afskedsfest. Et af børnene viser allerede ved planlægningen, usikkerhed ved den kommende begivenhed. Pædagogen ser det og spørger, "vil du være den der hjælper mig med at dække bord og serverer, når vi skal holde festen"? Drengen siger ja.

--	--	--

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderygens Daginstitutionen er forældresamarbejdet meget vigtigt og prioriteres højt.

Vi er nærværende, imødekommende og byder barnet og dets forældre velkommen med smil. Ved aflevering og afhentning bestræber vi os på at få videregivet vigtige informationer og fortællinger fra barnets dag.

Det er vigtigt at skabe den positive daglige kontakt til forældrene, da det giver forældrene tryghed og tillid, derfra kan vi samarbejde om barnets udvikling og trivsel. Igennem den positive kontakt viser vi vores kendskab til barnet og at det er en del af fællesskabet i børnehaven. Dialogen med forældrene indebærer gensidig respekt og deling af information for at sikre barnets trivsel.

Forældrene inddrages i barnets hverdag og er altid velkomne i institutionen. Der afholdes forældresamtale, hvor vi bruger Hjernen og Hjertet som redskab og ramme for dialogen med forældrene.

Vi er 5 enheder med en samlet bestyrelse. Som skal danne afsæt for det overordnede samarbejde imellem enhederne. Derudover er der et aktivitetsudvalg i de lokale enheder.

EKSEMPLER

Der er cykeldag i institutionen, og børnene medbringer deres egne cykler hjemmefra. Et af børnene har svært ved at cykle uden støtthjul. Faren siger ”vi har øvet derhjemme og hun kan. – men hun vil altså have støtthjulene på i dag. Hun virker ikke helt tryk ved det.” Det er helt ok”, forsikrer pædagogen.

Ude på cykelpladsen cykler pigen glad rundt med hendes støtthjul. De voksne løber på skift rundt med de børn der ikke helt kan cykle uden, men har lyst til at prøve. En voksen spørger pigen om hun også vil prøve, de bliver enige om at sammen skruer de hjulene af og de jo altid kan sætte dem på igen, som hendes far jo også har gjort. Pigen øver sig og hurtigt cykler hun afsted uden hjælp. Pædagogen og pigen pakker støtthjulene ind til faren, når hun skal hentes og så skal hun ikke gemme cyklen væk. Hun vil nemlig vise, at hun er god til at cykle uden støtthjul, når hun skal hentes.

INDDRAGELSE AF LOKALMILJØET

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Højderyggen Daginstitution er som tidligere nævnt fordelt i 4 små bysamfund med hver deres unikke lokalmiljø, historie og traditioner. Vi har en bred vifte af muligheder i hver vores lokalsamfund som vi gerne benytter os af. Eks. bibliotek, plejehjem, skole, foreningsliv

Vores lokalmiljø kan give mange forskelligartede oplevelser, så vi har rig mulighed for at udforske og opleve sammen med børnene.

EKSEMPLER

En gruppe børn er sammen med en pædagog på vej til det lokale plejehjem, hvor de skal ned og besøge de ældre mennesker og lave aktiviteter med dem. På gåturen har især ét barn mange spørgsmål, såsom hvor store er de gamle mennesker, bor der mange og hvad laver de. Barnet virker utryk ved situationen, da det er hans første besøg på plejehjem. Den voksne fortæller, at det er ligesom barnets oldemor og oldefar, de kan bare ikke bo i deres eget hus mere. Barnet virkede nu mere tryk og stillede ikke flere spørgsmål.

Nørre Snede Grønne Nabofællesskaber har fået etableret 3 store insekthoteller rundt i byen. I den forbindelse kontaktede de institutionen om vi var interesseret i sammen med vores børn at fylde den ene, så den kunne blive fyldt med insekter. Både vuggestuebørn og børnehavebørn har været forbi på gåture og fyldt i hotellet.

SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderyggen Daginstitution prioriterer vi en god og tryk overgang til skolen.
Vi har et godt samarbejde med de skoler som vi sender børnene til.

Børnene besøger skolen sammen med forældre og børnehaven inden skolestarten. Her følger de skolegangen et par timer og får en forsmag på, hvad det vil sige at gå i skole.

Vi har stor fokus på, at børn og forældre får en grundig introduktion til den kommende skoletid, så de føler sig rustet og trygge i overgangen til skolen.

For at sikre den bedst mulige skolestart for det enkelte barn overleverer vi både skriftligt og mundtligt til skolen. Ved behov hos enkelte børn laver vi, i samarbejde med forældrene samt evt. eksterne samarbejdspartnere, en udvidet overlevering til skolen. Vi bruger Hjernen og Hjertet som redskab.

EKSEMPLER

Til frivilligbørs 2022, lavede Nørre Snede skole og Skovhuset en aftale om at en gruppe skoleelever kom i Skovhuset og hjalp til med at følge børnene i kirke til jul. Det var hele 4. klasse der kom sammen med deres lærer. De tog hver et børnehavebarn i hånden og fulgtes ad op til kirken. 4. klasse eleverne er de sammen, som skal tage i mod de kommende skolebørn til næste skolestart.

DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelse af børnemiljøet skal inddrages.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Højderygens Daginstitution prioriterer vi det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.

Vi indretter det fysiske børnemiljø, så det kan ændre karakter efter barnets interesser, aktuelle emner og årstiderne. Vi har gode og inspirerende fysiske rammer både ude og inde. Lokalerne er indrettet med kroge til fordybelse, hvor der kan leges på gulvet og ved borde. Der er plads til både stille lege og bevægelseslege. Vi prioriterer det æstetiske og tænker, at lokalerne skal se indbydende ud, gerne med børnenes egne kunstværker.

Vi arbejder løbende med at skabe en optimal indretning af vores fysiske læringsmiljøer i forhold til at skabe en højere grad af fordybelse i lege. Vi forsøger at regulere støjniveauet ved at fordele os i mindre grupper i de forskellige lokaler samt tænker legepladsen som et ekstra rum.

Børnene skal have et godt børneliv – børnene skal opleve sig set og hørt, og de skal møde os som tillidsfulde og nærværende voksne der ser deres bidrag som væsentlige og vigtige.

For at skabe det bedste psykiske børnemiljø så hjælper vi børnene til at blive fordelt rundt i huset, så barnet kan lege i mindre grupper, så der er plads og rum til, at barnet kan trives og udvikles.

Vi møder børn og deres forældre med en anerkendende tilgang, hvortil vi bliver medskabere af et positivt miljø, hvor man bliver set og føler sig velkommen. Børnefællesskabet er en afgørende faktor for det enkelte barns trivsel og velbefindende. Relationerne børnene imellem og sammen med de voksne prioriteres derfor højt.

EKSEMPLER

Personalet er ved at kigge på huset fysiske læringsmiljøer, og ønsker at inddrage børnenes perspektiv på rummenes indretning og funktion. Anton der er i rummet ”jeg vil altså gerne have en hule lige her – kan vi ikke bruge denne reol?” Han peger over på en udklædningsreol, som personalet egentlig havde bestemt skulle kasseres.

Personalet får koblet Antons ide med tøjreolen, og den bliver lavet om til en lille hule, som Anton og de andre børn ofte leger i.

Vi har en fast struktur og rutiner, da vi er bevidste om, at de daglige rutiner har stor betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Sammen med de pædagogiske tilrettelagte aktiviteter og børns legekultur udgør de pædagogiske rutiner de vigtigste livs- og læringsrum. Strukturen er dynamisk, så vi kan tilpasse den til børnegruppen, så vi har en pædagogisk praksis der følger børnene og deres initiativer, årstidernes skifte og hvad der rører sig ude i den store verden.

Evaluering af hverdagen

SÅDAN GØR VI HOS OS

For at skabe kvalitet i institutionen er vi bevidste om at kigge kritisk på vores egen faglighed i forhold til vores pædagogiske virke.

Vi er opmærksomme på, at vores evaluerings- og refleksionspraksis skal have fokus på at vores læringsmiljø understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

For at kunne evaluere, skal der være skabt et refleksionsrum. Det er vigtigt, at kulturen i de forskellige enheder indbyder til, at alle trygt kan komme frem med deres egne refleksioner.

Vi henter meget dokumentation igennem vores arbejde med det pædagogiske redskab Potentiale Profilen, hvor vi reflekterer sammen på vores møder.

Vi bruger redskabet "Skema til handling" og evalueringsmaterialet fra den styrkede pædagogiske læreplan.

Refleksion er det vi gør hele tiden og evaluering er mere skemalagt. Mest af alt skal evaluering give mening i dagligdagen og komme børnene til gode. Derfor er vi opmærksom på at børnene inddrages, hører deres stemme, bl.a. gennem børneinterview, i dialogen med børnene og observerer, hvad barnet gør.

Vigtigst af alt er dog, at vi holder os nysgerrige længe nok og være åbne overfor eventuelle ændringer i vores fremadrettede praksis.

EKSEMPELER

De voksne tror at Mie ikke kan lide at være i garderoben, da det virker meget svært.

En voksen og Mie sidder og taler sammen.

Den voksne spørger: "Hvad syntes du om at være i garderoben"?

Mie svarer: "Det kan mig godt li".

Den voksne spørger: "Hvordan er det at tage tøj på i garderoben"?

Mie svarer: "Det kan mig godt li".

Den voksne spørger: "Syntes du det kan være svært at tage tøj på i garderoben"?

Mie svarer: "Nej det synes mig ikke".